

olga walló

příběhy zvířat

Příběhy zvířat

Olga Walló

Copyright© 2014 by Stanislav Plášil – nakladatelství VIKING
Copyright© 2014 by Olga Walló
Copyright© 2014 Cover by qelb

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez souhlasu autora či nakladatele.

ISBN: 978-80-7482-180-6 (ePUB)
ISBN: 978-80-7482-181-3 (MOBI)
ISBN: 978-80-7482-182-0 (PDF na CD)

I

II

III

IV

Epilog

Další knihy nakladatelství VIKING

Edice CONAN

Edice Učte se anglicky s vtipem

Edice Borgentown – město hrůzy

Sci-fi & fantasy

Pohádky

Horory

Humor

Romány ze současnosti

Knihy vzpomínek

Historické romány

Světová klasika

Romantika

Erotika

Napětí

Recepty

Básně

Slovo nakladatele k NEPLATÍCÍMU čtenáři

PŘÍBĚHY ZVÍŘAT

I

Tohle je příběh z jednoho údolí. Vše, o čem vyprávím, se taky stalo. Je to pravda pravdoucí – jako že psi dovedou mluvit.

Ta věta se mi zakousla jako rosomák. Vědět všechno? Kdo by o to stál? Já tedy ne. A co třeba můj šéf? Ten by koukal. Vlastně by jich bylo docela dost, kdo by...

Zákazník nemusí vědět všechno. Tak je to správně. Je to jedna z ústředních tezí mé knihy *Cesty vzhůru*. Která se velmi slušně prodává. Ano, myslím, že jsem si v životě zatím vedla docela dobře. Když odečteme pár drobností. Ale ani čtenář nemusí vědět všechno. Protože...

Už jste někdy byli na správném podnikovém večírku?

A bavili jste se tam dobře?

A kdo by chtěl být zlý, když nemusí?

Na dotěrné dotazy neodpovídám ani sama sobě. Možná patřím k té třetině civilizovaných lidí, která se dle statistik neobejde bez antidepresiv. No a co? Druhým do toho nic není a já si toho odmítám všimnout.

Mám standardní CV, jsem vystudovaná, zaměstnaná... jistě ještě nevypadám na... (plnějších) čtyřicet. Platím za kreativní, samostatnou a asertivní. Mám za sebou řadu zdokonalovacích kursů, některé jsem též vedla. Hlídám si váhu a organizaci času. Dokonce mám pohyblivou pracovní dobu! A ve svém volnu si mohu dělat, co chci!

Znáte tu historku o Jekyllu a Hydovi?

A máte rádi Agathu Christie? To je pro mne prototyp průkopnice úspěchu, ať to vezmu ze které chci strany. Agatha Christie vášnivě zařizovala domy. Má na kontě jedenáct postupně budovaných definitivních domovů.

Já jsem si tenhle dům koupila na inzerát. „Po celkové opravě, připraven k nastěhování, zařízený.“ Kdo nevěří, proběhne se. Samozřejmě zatuchlý, nesmyslně velký barák, kam prodávající narychlo svezli několik chudinských pozůstalostí, ale mě zajímala lokalita. Kromobyčejně zahrabaná. Potenciálně perspektivní. Never say never. Zjistila jsem, že východy slunce tu mají úžasné. Voda z pramene v lese zdarma samospádem. Špičkové hvězdné nebe, nulový světelný smog. Železniční zastávka v místě. Z pěti domů v obci jen jeden v dohledu a trvale obydlen. Záclon v oknech netřeba, ne. Tím si úplně jista nejsem. Co znám bábu, vím, že žádná záclona by stejně nebyla nic platná.

Zatím mám dojem, že jsem na to vyvrála. Ted' si mne můžete hledat! Cesta sem skoro nevede – další klad. Zvolna otvírám okna a zouvám vysoké podpatky. Vzduch venku voní a vevnitř zavlhle zebe. Neobydlené domy umírají; tenhle dům mne potřebuje. Zatím jím procházím nazdařbůh a namátkou otvírám staré skříně. V zásuvkách jsou mrtví motýli! To není lyrismus, jen fakt. Kamna jsou zborcená, ale topit v nich patrně lze.

Tady to bude doopravdy. Velice blízko zanařikal sýček. Panebože, říkám si, tady ještě sovy pláčou. Jsem úplně jinde, jsem nazpátek v čase, z kapradin a přesliček v mém lese teprve vznikne uhlí. Teplo je základní lidská potřeba, noc pod měsícem bude ostrá jako meč.

Bába přišla hned zrána a začala taky zostra:

„Tak vy jste ta nová? Jestlipak víte, jak jste k tomu baráku přišla? Mladej Máslo ho propil, štamprle za štamprlí. Hostinskej mu nalejval a dělal si čárky na futro. Až mu jednou řek, že už žádnéj barák nemá. On se pak oběsil. To jste nevěděla?“

Usmála jsem se na ni naprosto vstřícně, slova sama mi unikala. (Ač jsem se už bábinu nářečí postupně naučila rozumět, neumím je reprodukovat. Vždy jsem si nucena bábinu příběhy sama pro sebe převádět do obecné češtiny.)

„A kolikpak jste za to dala?“ Živé tmavé oči překypují zájmem. Příměst otázky mi vyráží dech. Můj všední den se točí kolem peněz, mluvit o částkách však platí za neslušné.

„Ráda vás vidím, jste hodná, že jste přišla! Ano, budeme sousedky, seznámíme se!“ říkám tedy nadšeně a úsměv mám už kolem dokola celé hlavy.

„Hostinskej v tom jede s poštákem napůl, počítali napřed, že z toho udělají... no něco jako hotel, penzion nebo tak, ale pak se toho lekli. Lepší peníze na dlaň! Kolikpak jste jim dala?“ opakuje dychtivě bába. Je nezjistitelného věku a z jiného století, čistounký pestrý šátek na babku uvázaný pečlivě skrývá vlasy. V okrouhlém, hezky řezaném obličejí se každá vráska chvěje pobavením.

Jde do tuhého. Se sousedy je třeba vyjít po dobrém, to je otázka života a smrti.

„Sama jsem se k vám chtěla vypravit! Copak já vím, jestli jsem koupila dobře! Vy to tu určitě všechno znáte! Vy mi pomůžete!“ – bezostyšně používám strategie ze své úspěšné příručky *Cesty vzhůru*.

Bába oceňuje protitah. Je bystrá, útočný tón postřehla v pŕlmžiku. „Já jsem vám přinesla boží milosti,“ říká a směje se mi do očí, „dejte si, jsou ještě teplý, tadyhle pod zástěrou jsem je přinesla!“ Ráno je krásné, jdu postavit na kávu. Na talířku přede mnou boží milost.

Zvolila jsem si své údolí. Od té doby uplynulo sedm let.

A mně se dnes zdál sen, byl od Kiplinga. Což není žádná hloupost; máme-li sen chápat jako reinstalaci softwaru, není přece bez významu, co je v jednotlivých složkách. A obraz shromáždění vlků v Knize džunglí, na pláni pod měsícem, se nachází v mé hlavě bezpečně uložený v nejstarších paměťových registrech s trvalým emocionálním obsahem.

Zdál se mi sen, byl od Shakespeara: Přicházeli ke mně moji mrtví.

(Dášenčina verze)

Jmenuji se Dášenka – no ano, po té slavné – je mi sedm let podle lidí a dvanáct svateb podle toho, jak to počítám já. Jedenáctkrát jsem měla štěňata – začala jsem až moc mladá – ale naposled už ne, možná po té operaci.

Po té operaci se vůbec změnilo hodně věcí, kolem mne i ve mně.

Je konec listopadu, bláto začíná tuhnout a poletuje první snh. Jsem tu sama a vím, že nebudu dlouho živa. Nestěžuji si, nemám komu a také by to nepomohlo. Viděla jsem už hodně umírání.

Naposledy jsme byli tři, se mnou ještě Ben – můj syn z osmé nebo deváté svatby (nikdy si nejsem úplně jista číslý) – a Bertička, dcerka, mé poslední štěňátko.

Ben býval fešák, celý po mně, také bílý špic, vypadal úplně čistokrevně. Ale byl ho kus, převyšoval mě v kohoutku o půl dlaně a k misce se žrádlem se vždycky hnal velice vehemenně. Takový velký dobrosrdečný kluk, moc rozumu nepobral. Ví, jak umřel. Bylo to za úplňku a ten jeho bílý huňatý kožich zářil. Nevěděl, že se má bát.

Ráno ho Štefan zakopal v lese. Štefan je člověk, který ho zabil.

Bertička jako by od pohledu ani nebyla moje, taková hnědá a mrňavá, s legračním krysím ocáskem. Byla zrovna v té fázi, kdy jsou štěňata nejdychtivější a rostou nejrychleji. Musela jsem ji hodně učit, protože jí svět hodně bavit. Když se rozeběhla, zaručeně brzy udělala kotrmelec, protože jí zadní packy předbíhaly přední. Od ježka stočeného do koule jsem ji nemohla dostat. Stokrát jste jí mohli říkat, že si leda popíchá čumák a chytne navíc pár blech. Byla jsem zvědavá, co z ní vyroste.

Zastřelil ji pan Wimmer, myslivec. Pan Václav Wimmer. Zastřelil ji právem, vím, že právem, protože se pohybovala bez vodítka více než padesát metrů od domu.

Pan Wimmer je na člověka pomenší, hranatý, s rudou lesklou tváří. Když se napije, rád vykonává právo. Kdo moc pije, špatně střílí. Bertička vyjekla a vymrštila se do vzduchu všemi čtyřmi. Nedobil ji a já k ní nemohla, trčel tam a těkal hlavní sem a tam. Naříkala, přitiskla jsem se k zemi, vítr šel ke mně. Z pana Wimmera táhla spokojenost, čekal ho jistě krásný večer. Náladu člověka pozná bezpečně i hodně tupý pes.

Než se dal pan Wimmer na nejistých nohou na cestu k autu, měla už Bertička zorničky potažené mázdrou. Lízala jsem jí ty legrační bílé brýle kolem očí, taky čumák, pak to už netrvalo tak dlouho.

Prásknul ji z posedu, počíhal si na ni jako na srnce na té velké louce pod lesem, kde jsem ji učila lovit myši. Já ráda lovím myši. Štávnaté živé myšce se žádná miska nevyrovná.

A mám ráda sám lov...

II

A tady ten sen končí. Tohle je ten děsivě exaktní zmatek probuzení. Hodina mezi psem a vlkem? Ne, to je jindy. Nebo jinde? Vlci jsou v pohádkách a Dášenska je pes. Skutečnost, že umí mluvit, náleží do množin všeho, o čem se mluvit nesmí. Strašná na tom je ta věta přetržená v půli. A to, že jsem se tak dlouho dokázala tvářit, že o tom nevím.

Dášenska je daleko, musím za Dášenkou.

V nespaní nad ránem se mi ty věty vracejí jako rány kyvadlem. Jsou určité; jsou vyřeštěné; ráno se rozplynou, nebudou nic platit. Mám práci, mám svůj všední den, nemohu se jen tak sebrat a pádit za nějakým psem bůhvíkam. A pak, Dášenska je už daleko – Španěle pro to mají výraz *más allá*. Tam už se na víkend nejezdí.

Polykání mne bolí. Nevymlouvám se! Kdo žije ve městě, má v téhle roční době víceméně virózku. Víím, co mě čeká, až zas přijedu ke kamennému domu v údolí: Ticho. Žádné skákání až nad hlavu, zablácené packy, vrtění ocasem a chlupy všude. Ještě tomu nebudu věřit, budu volat: „Dášenkóóó! Dáááásoo! Dáááseeenkoo!“ Pořád nesměleji.

Přitom jich byl nedávno celý houf, všichni bílí a jedno malé hnědé štěně. Pak byli jenom tři. A pak... Dášenska věděla, co ji čeká. A přesto jsem odjela bez ní, i když mi skočila do auta a odmítala vystoupit. Jsem vinna stejně, jako bych stiskla spoušť.

Jenže Dášenska nebyla *můj pes*. Měly jsme spolu zvláštní vztah. Kdybych ji odvezla, byla by to z právního hlediska krádež. Ale to nebyl ten důvod; před tím bych nezaváhala. Potíží je v tom, že... Ale to se těžko vysvětluje. Nemohu doopravdy mít žádného psa, protože bych se rychle sama stala psem, a to by nebylo dobré. Nemám k tomu fyzické dispozice. A konec konců, v lecčem se rozcházíme, nesdílím třeba zálibu v ohnilém mase. Také bych postrádala právní subjektivitu. Už kvůli tomu jsem byla vždy nucena se chránit.

Není mou vinou, že si mne Dášenska zvolila a já jí to také nijak neulehčila.

Ted' už je Dášenska jenom v mé hlavě, zabírá jí neúměrně velký díl. Ale konec konců, *něco* tam prostor zabírat musí, není-li tam jiných samostatných a svébytných struktur. Až Dášenciho místo obsadí jiní, bude hůř. Protože Dášenska byla jediná svého druhu, byla první. Průmysky ducha jsou vydlážděny kostmi průkopníků. Než přijde doopravdy ráno, budu si vyprávět o Dášence.

Lidé psy hodnotí téměř výhradně podle vzhledu, což je nesmysl zřejmý a ložený. Že pes rozumí člověku, to pokládají za samozřejmé, od toho tu pro ně pes je! Ale člověk psovi... to je mnohem těžší. Odpusť mi, Dášenko, jestli budu tvůj příběh vyprávět nepřesně.

Mělas ráda benzinový pach, působil na tebe jemně opojně. Ve městě tě mátl, ale tam v horách byl jako závan netušených, rafinovaně civilizovaných světů. Pokud jsi měla příležitost, lehávala jsi pod auty poblíž výfuku a vdechovala benzinové páry. Smáli se ti, že fetuješ.

Bílý špic je pohledné plemeno. „Dášenska je krásná, smyslná a požíváčná!“ říkávala jsem o tobě já. Chlubila jsem se tebou, bylo to tak snadné!

Ale ten poslední den jsem u tebe nebyla.

Přitom pan Wimmer na tebe měl spadeno už dávno. Šly jsme napříč polem a on po tobě střelil. Tiskla ses mi k noze, chránila jsem tě. Mířil na nás, byl opilý. Šla jsem proti hlavni.

„Vy nevystřelíte,“ říkala jsem rovně a nosně, aby mě slyšel, a šla jsem přímo k němu.

„Nevystřelíte, leda byste chtěl zastřelit mne.“

Pan Wimmer se klátil, měl mrazem červené tváře. „Kurva čuba,“ říkal pan Wimmer, a ještě něco říkal, měl myslivecký klobouk.

„Já vím, že jste v právu, ale nezastřelíte mi Dášenku před očima. Zastřelíte ji, až tu nebudu, platí? Já vím, že vyhraje, vždyt' jste v právu! Ale dnes mi Dášenku nezastřelíte!“

Došla jsem téměř k němu, než sklonil zbraň.

A pak jsem tě nechala na pospas. Nedala jsem ti ani čas na to, abys do hloubky promyslela, co ti tolik tanulo na srdci, totiž nově formulovaný vztah člověka a psa. Netuším, zda ses pokusila své závěry někomu sdělit. Víím, že vy psi vnímáte emoce čichem. Neslovně, ale přesně. (Přiznávám, i mně se to někdy stává.) Já však nyní musím tvé poselství vyložit ve slovech a pokud možno hodně nahlas. Bude to jenom otázka překladu?

Jak ses narodila, si nepamatuješ a čistokrevná asi jenom vypadáš – jinak by se tě snad pokusili prodat? Dostali by za tebe peníze. Měla bys cenu.

A co to znamená? Vlastně?

Nevím, co znamená „být čistokrevný“. Vždycky jsem měla dojem, že je to strašlivé, žalostiplné břímě. Perverzní oproštění milostného života, kterému jsou tito tvorové vydáni, má přirozeně vliv na intelekt a nepřirozeně zotročující péče láme charakter. Deprivovaná citová závislost na otrokáři...

(V duchu vidím řady a řady psů pod lunou, která klopýtá k úplňku. Politické shromáždění, další kolo boje. Na to také dojde, musí na to dojít; tomu bys ty, Dášenko, rozuměla.)

První dny jsi patrně přežila jen proto, že ses pánům své matky líbila. Měla jsi štěstí, byla jsi tak jednoznačně, přesvědčivě hezká! Drobná, bílá a úžasně huňatá, s ocasem jako vějíř a vyklenutým čílkem, pikantně krátkým čumáčkem a semitsky prohnutýma tmavohnědýma očima pod šikmou clonou narezlých řas. Neutopili tě tedy, ani ti nerozdrtili hlavu podpatkem, jak se to štěňatům obvykle dělá.

Své jméno jsi dostala podle štěněte, o kterém byla napsána knížka tak oblíbená, že ji znají i lidé, kteří žádnou knihu nikdy nečetli. Kdybys ty uměla číst...

Příběh té Dášanky, podle které máš jméno, jsem ostatně předčítala jednomu malému chlapečkovi, který měl černé drobné zoubky a kruhy pod očima. Otec toho chlapečka byl námořník. Když přijel po půlroce ze světa, maminka mu ho vždycky na týden půjčila, ale chlapeček z toho obvykle dostal horečku.

Četla jsem napřed nahlas a pak pořád tišeji a tišeji a hladila chlapečka po hlavě, až nakonec usnul. Pak jsem vyšla před dům a tys mi položila čenich do klína. Vanul z nás obou navlhly pach. Byla jsem šťastná, že smím předčítat chlapečkovi, i když nebyl můj. Přičítalas to mé nezkušenosti. Sama jsi mívala štěňata každý půlrok nejméně čtyři; o trápení s dětmi jsi měla představu.

Kdežto já... Ovšem, o to vlastně nejde. Domnívám se, že tady, u počítače, ve smyslu známého reklamního sloganu „zde jsem člověkem“, je místo mé konsolidace a lidské důstojnosti. Šance, kterou musím využít, protože jinak mi hrozí nezvládaný pád do chaosu.

Dál to může být takhle:

Děti, které ti daly její jméno, na tebe pořád sahaly. Tvá máma najednou nebyla nikde a všude byly jen jejich ruce. Šeptaly si a pořád tě někam strkaly, do zásuvek, do kapes, pod kabát, do koše... Ale nelízaly tě, to byla chyba. Štěňata potřebují hodně lízat.

Daly ti do misky mléko, nechutnalo ti, bylo divné, jiné než od mámy. Chtěla jsi jim utéct, podlaha byla lesklá, klouzala pod tlapkami, najednou tam byla obrovská noha, chňaply po tobě mnohem větší ruce a mávaly s tebou ve vzduchu.

„Co je to, tohle? Co to má být?“

„To je Dášenko,“ řekl kluk a chvěl se mu hlas. Došlo ti, že tam vůbec nejsi vítaná. Začala ses třást a udělalas loužičku.

„Vy mě chcete zabít! Vy mě chcete zabít!“ To tedy *byl* ječák. V oboru zvuků je máloco protivnější než hysterická ženská s vysokým hlasem.

„A ty to koukej to utřít!“

Z výšky na tebe plácl mokrá hadr, vyjekla jsi, holčička vyjekla taky a kluk zafňukal.

„Nebrečte mi tu všichni, hergothiml!“ zařval bas.

„Vy mě chcete zabít!“ zakvílel ječák.

„Maminka má alergii na chlupy a vy máte mít rozum,“ řekl bas, „snad jsme si jasně řekli, že psa...“

Ruka tě držela vysoko nad zemí, bylo to velmi hrozné. Kníkala jsi.

„To je Dášenko,“ prohlásil kluk a v hlase měl vzdor.

„Jo, Dášenko? Tak Dášenko odvezete k bábě, ať si ji bába nechá. A bába od nás aspoň jednou dostane dárek!“

Netušila jsi, co to všechno znamená, ale pro tu chvíli už ses nebála tolik.

Pak jsi jela poprvé autem a kluk tě držel na klíně. Víš, jak máš ráda auta!

„Tohle je Dášenko,“ řekla holka, když jste dojeli, „podle té knížky, babi, ale ty ji neznáš.“

„Přivezli jsme ti ji naživo,“ řekl kluk, „protože ty neumíš číst.“

Ta, které tu všichni říkáme bába, se tomu zasmála, ale tak zvláště. Podala ti prst a tys ho olízla. Vůbec nechutnal vesele. Bála ses.

„Trasnet, to byl pes,“ řekla bába. „Přejeli mi ho, pitomci.“

Bábě chybí na levé ruce palec, ale hbitá je hodně. Jednou rukou tě chytla za hřbet a druhou ti natáhla na krk smyčku. Provazu. Konopného. Přiškrtila.

„Musí si tu zvyknout. Takhle se pozná, jestli bude chytrá. Jestli je blbá, tak se uškrtí. Blbého psa není škoda. A vy pojdte, pojdte, upekla jsem vám boží milosti.“

Vešli dovnitř do mdlé mastné vůně a tys zůstala uvázaná k boudě na dvorku. Byl vlhký, černý, kamenný. Vzpírala ses všemi čtyřmi, až pod tebou tlapky ochably, z tlamy vylétl jazyk a mezi ušima prolétlo poznání.

Provaz je krátký. Když nebudeš ležet tiše, uškrtíš se. Blbého psa není škoda. Ležíš tiše.

To byl špatný týden. Když jsi na chvíli usnula, zdálo se ti, že je to sen, že se vzbudíš svobodná. Vyskočila jsi – a rozkašlala ses. Hodně jsi zvracela, taky proto, že nesnášíš pach slepičinců. A tady byly slepičince, někde blízko, nad tebou, ve vzduchu. Byly i na okraji otrískaného umyvadla plného starých vařených brambor, rozklofaných v mouce s trochou mléka. V ošklivé šlichtě se topily mouchy a plavaly zbytky lidských obědů.

„Nechceš, nežer,“ prohlásila bába třetí den, „ale neříkej mi, že ti nedávám hodně! Prase by mělo dost!“

„Když slečna nechce, dám to slepicím,“ řekla čtvrtý den. „Počkej, jak to zděbnou!“ Nemluvila s tebou, mluvila do prázdna kolem sebe.

Slepice jsi kolem sebe žádné neviděla, ale cítila jsi je. Byly blízko a byly nešťastné. Byly to úplně zoufalé slepice. Vztekly. Začala ses jich bát mnohem víc než báby, víc než provazu. Nechtěla jsi, aby k tobě přišly. S přemáháním jsi tedy sežrala patku mastného knedlíku a dostala jsi průjem. Tvůj bílý kožíšek... ten provaz byl krátký.

Pátý a šestý den ti ve vzpomínce splývá, měla jsi žízeň. V prorezlém rendlíku už nebyla voda. K vodě. Chtěla jsi k vodě.

Sedmý den ti někdo uvolnil provaz. Možná sama bába. Ten den k ní třeba mohly přijet děti a ona nechtěla, aby tě tak našly.

Šla jsi k vodě. Voda byla někde blízko, cítila jsi ji, ale šla jsi dlouho. Husí strouha v kopřivách tě táhla k sobě. Na břehu se ti podlomily nohy, padla jsi do ní čumákem, tlamka se sama rozevřela. Voda tekla.

Bylo to jiné než na černém kamenném dvorku. Jestli to měl být konec, bylo to v pořádku.

Tam jsem tě, Dášenko, viděla poprvé. Nebyl to konec, byl to začátek.

Zachránil tě tvůj bílý kožíšek, svítil v kopřivách. Zdvíhala jsem tě hodně štítivě, splývala jsi mi zplihle z rukou. V tomhle se my dvě lišíme, lidé si oškliví chcíplotiny, ale ty ses pohnula. Jen očima, jazykem ne. Ten visel.

Vzala jsem tě do náruče.

„To štěně má psinku, to nevydrží“, řekla Helena, zdejší důležitá osoba, ke které jsem tě přinesla, a dala ti první injekci. Držela jsi.

Heleně vděčíš za dost. Já tobě vděčím za pro mne nezvyklý pocit, že něco udělat *musím*, že na tom záleží, že je to naprosto základní věc. Vypravila jsem se za bábou.

„Nesmíte už Dášenko uvázat, chcípla by,“ řekla jsem, a byla to věta oznamovací.

„Ale co,“ řekla bába, jakoby to přeslechla, „pes je pes. Zvykne si. Utíkala by.“

„Uvidíte, že neuteče.“

„Co do takovýho psa, když se k vám nemá. Trasnet, to byl pes...“ Bába se pohrdlivě usmívá.

„Dášenko neuteče!“

Na ten tón tuhne bábě tvář do bezvýrazna. Je žlutá, kulatá, poskládanou do vrásek, v nich temné oči, hezké, ale bez bělma, podobné psím.

„Dášenko neuteče!“

Ted' v nich proplula ryba.

„Dášenko neuteče a já vám za to posekám celou louku až k trati. Jak jste říkala, že už na ni nestačíte!“

Rybí ocas potemněl. Výhodná nabídka. „Uvidíme,“ říká bába neutrálně. „Však jsem tu sekala sama celé údolí, ale teď už...“

Ráno za šera otvírám dveře a zívám. Ty vstáváš ze zápraží a jdeš se napít do rybníčka. Spala jsi u mne na prahu, na kamenech. Rozumím: Tady je bezpečné místo, sem si pro tebe bába netroufne.

„Tak jdem na to, moje zlato, at' to stojí za to!“ prohlásím a vydávám se na cestu rosou; je hustá a šedá. Než dojdou k bábínu stavení, jsem urousaná do pasu, u nás v údolí bují tráva do

veliké výšky. Setřásám kapky, v rose za mnou zůstává široká cesta, jdeš těsně za mnou, štítlivě kladeš tlapky, nemáš ráda vodu v kožiše. Nedávno jsi ležela čumákem v potoce.

Bába už čeká. Pestrý šátek pevně ovázaný, bedlivě sleduje, jak zápasím s kosou. Tráva je přezralá, podesychá. Je v ní spousta kopřiv, tlusté stonky, které neznám jmény, hořce a prašně voní.

Kosa je královský nástroj, cosi jako housle. Symfonie lehkých, téměř bezděčných pohybů – a už se noří pažit hladce ostríhaný jak ježek na hlavě amerického kluka. Tak jsem to obdivovala na kysuckých stráních, kdysi, když jsem se chtěla stát šípkovým keřem. Senoseč jako souboj fleretem. Krásně seká kosou, legitimní ctižádost ruské šlechty. Tráva se poddajně klade do rovných řádků a nebohý Levin vášnivě usiluje vyrovnat se svým mužikům. Kteří z něho mají legraci.

Kdo ještě dnes seká kosou? Kdo to dovede.

Velmi ráda bych to uměla aspoň tak špatně jako milý hrabě, ale brání mi v tom navíc genderový problém. „Pro chlapy kosa, pro ženský srp,“ hlásala moje babička. Kosa visívala vysoko na jasanu, mimo dosah nevyvolených.

Rozháním se divoce, neumím to, jsem směšná, Dášenska je rozumná, drží se ode mne dál.

„Neumí to, je směšná,“ myslí si o mě bába, „dlouho nevydrží, kosu má po druhý v ruce. Říkat jí to nebudu, tak chytrá jsem taky... Pány učit, sebe mučit!“

Už se pěkně potím. Teď mi začne bába říkat, jak na to mám jít správně, jak je to vlastně snadné, a já si useknu nohu... Bába tu stojí, nepotí se, ráno se myla ve studené vodě.

„Neříká nic, je chytrá... Bodejt! Může být ráda, že jí tu seču, špatně, ale přece, strniště je vysoké a nerovné, ale tráva padá...“ říkám si v duchu nahlas a usiluji o jakýsi rytmus. Ty, Dášenko, jistě zřetelně vnímáš, jak se naše pachy prolínají. Mám dojem, že se bavíš. Čteš si v nás jak v knize. Pes pozná z pachu emoce přesněji než my z velkých písmen.

„Mizerně, ale přece, snad vydrží až k třešni, k třešni by mi to stačilo, ať mám místo pro husy...“ bábín pach je napjatý a věčný.

„Husa, husa je tahle panička, ale mladá husa. Mladý lidi člověk potřebuje... když už sám nemůže...“

Můj pach se patrně mění, cosi mě začíná bolet. Vlastně mne bolí všechno, držím tělo v křeči. Tytam jsou úvahy o Levinově bezmocném hledání obyčejnosti. Hlava se prázdní.

„Vydržím, sakra, vydržím, musím vydržet... Plýtvám silou... Kdo to umí, vydrží. Při zemi, polehoučku, metodicky... Příště si vezmu rukavice...“

Kosím nyní pomaleji, ale pohyb je – doufám – rytmičtější.

„Už ti praskaj pučeje? Než to dotáhneš do mozolů, pár ti jich praskne... Žádná škoda, jsi panička z města, a ruce máš přitom jak kopyta... ošklivý ruce máš,“ říká si bába a dívá se na svoje. Má úzké tvrdé vymydlené dlaně, na levé chybí palec.

Slunce už je vysoko a louky pořád dálka nedohledná. Už ani není zběsilost a nejsou obavy, jen únava.

„Já teď půjdu domů vařit a navečer zase přijdu,“ ožívám se posléze věcně a otírám kosu.

„Tak tak, a tu kosu tu nechte, já vám ji naklepu,“ odpoví mi stejně věcně bába. O tobě nepadne ani slovo. Jako by tě neviděla. Vracím se a ty jdeš krok za mnou.

(Dášenciina verze)

Došla na zápraží a já taky. Vešla do dveří – a kdybych včas necouvla, práskly by mě do čumáčku. Zavřela mi je před nosem. Včera mi je taky zavřela před nosem. Pokaždé mi je zavře před nosem.

Sedám si a čekám.

Dveře se zase otvírají, stojí v nich ona a říká: „Poslouchej, Dášenko. Aby bylo jasno. Ty nejsi moje a já se o tebe starat nebudu. Nechci se starat vůbec o nikoho! Proto do domu nesmíš. Když jsi tady, jsem ráda. Mám tě ráda, abys věděla! Ale je to úplně tvoje věc, rozumíš, jestli tu chceš být, nebo ne! Já ti nic nedám!“

Křičela na mne! Proč? Ale držela mě při tom za uši. Za hlavu mě držela, cítila jsem v srsti její prsty. Mám na krku hodně dlouhé chlupy, takovou bílou hřívu. Říkala, že mě nechce, ale ty prsty mě chtěly. To byl matoucí zážitek. Zasmála jsem se na ni a šla jsem kousek dál. Tvářila jsem se, že se velice zajímám o krtčí hromádku, která se tu do rána objevila. A pak se v té hromádce pohnul krtek a o krtky se já zajímám doopravdy. Co mi má ona co dávat? Kde by pro mne vzala tak dobrého krtka? To, co žere ona, bych já do huby nevzala. Zelí i s košťaly. Umíte si to představit? Dobře si o ní bába myslí, že je husa!

Já prý patřím té bábě! Jenže já ji za paní uznat nehodlám. A bába to ví. Je – podle mého – mnohem chytřejší než tahle osoba, která neví, co chce. Je podobnější nám než lidem.

Bába se na mne usmívá a dokonce mě hladí. Před lidmi, když to někdo vidí. A já se dám, i když ta ruka je falešná. Mezi lidmi jsem v bezpečí, protože ta ruka se lidí bojí, nechce s nimi do veřejného střetu. Chtěla by mě zas uvázat, má instinkt lovce, cítím, jak na to myslí. Uvázala by mě. Chce to jen maličkost – aby mě chytila samotnou na svém dvorku. A na to si dám pozor. Já už jsem si vybrala. Já, Dášenska, patřím sama sobě.

Kolik marnosti se vejde do oříšku?

Kolik štěnat nosí fena v bříšku?

Spolkne liška lišku?

Mne, Dášenko, často napadají divné věci. Asi je to tím, že patřím sama sobě, že nemám paní. Výhoda je v tom, že mám svůj prostor mezi ušima jenom sama pro sebe. Kdybych měla paní, musila bych myslet na ni, a co horšího, abych jí byla věrná a nablízku, musela bych myslet její hlavou. Byla by to má povinnost. A to by byla hrůza, vůbec bych nechtěla mít v hlavě to, co bába!

Naučila jsem se od ní měřit čas podle vlaků, které nám tu projíždějí. Obě dvě neumíme hodiny, ta kulatá věc s hýbavými pracičkami nám nic neříká, ale máme tu přece vlak a ten se přehlédnout nedá. Neděle je ten den v týdnu, kdy od nás z údolí odjíždějí chalupáři a my, co tu jsme pořád, tu zůstaneme přes týden sami. Což mi moc nevadí, naopak, ale bábě to vadí moc.

Když přejede podvečerní vlak, bere ji to nejvíc. Nemá stání, doma nevydrží, musí někam jít, musí mluvit a mluvit! Čpí strachem, bojí se mlčet. Zvláštní, čeho se lidé bojí. Zřejmě proto, že má v hlavě takové lezavé šedé netrpělivé páry, válejí se tam a zebou. Neznám k nim slovo, protože bába je taky neumí pojmenovat. Jen musí být s někým pohromadě, tomu rozumím. Já bych ten někdo třeba mohla být, ale nebudu. Tůhle!

Volná pracovní doba je velký výtěžek doby a rovněž znak správného zařazení. Téměř volná, samozřejmě. S každou volností je třeba nakládat obezřetně. Není však důvod, proč bych odjížděla zrovna v neděli večer. To za mnou pravidelně chodí bába; smutek z ní čiší jak z rozšlápnuté cibule.

„To je všechno tím, že už nemůžu pracovat...“ říká bába a dívá se na své úzké, vymyté ruce, složené v klíně. „Kdo nemůže pracovat, ten by měl radši umřít. A v noci, když já všechny modlitby přeříkám, co mám pak dělat?“

V neděli večer jí nikdy neřeknu, že mám práci. Uvařím kávu a postavím před ní na stůl cukřenku. Bába si do hrnku nasype jednu, dvě, tři lžičky – pak se malinko zamyslí, rozhlédne – a honem přisype ještě jednu. Není to tím, že by tak tuze ráda sladké. Takhle sladká káva bude asi moc sladká, možná z ní trnou zuby, sotva se dá spolknout, jenže bába musí využít příležitosti. Já na ni vždy hledívá s údivem, ne – s nevírou, ale ty, Dášenko, s pochopením. Třeba v tobě ožívá vzpomínka. Šelmy to mají vtiskem, když je zrádlo, žerou, co to dá. Zítra už být nemusí, volá v nich každý sval, vem si, dej mi, zítra přijde hlad!

Noc bude měsíčná, v bukovém lese nad námi vyje starý lišák, má v hlase ploše divoký příběh.

Bába je odněkud z daleka a přišla sem dávno. Je jako ty, Dášenko, také neumí číst. Její historiky postrádají data a zeměpisné pojmy. A co na tom? Bába, zrovna jako ty, velice dobře ví, že není hloupá.

Dnes vypráví příběh o soli. Tam, kde dřív žila, přišla válka. Žili na horách – a najednou z nich nemohli dolů. Dole bylo zle, střídalo se, jedno údolí drželi jedni vojáci a druhé zase druhí a jedni byli horší než druhí.

Ale jim tam nahoře bylo dobře, všechno měli, dobytek, maso, mléko, a co se na poli a v sadě urodilo, nic jim nechybělo, jenom neměli sůl. Napřed jim ani nepřipadlo, že je to taková chyba. Ale pak už neměli ani tu sůl, co se dává lízat dobytku a vypadá jako drsný kámen. Každý rok ji kupovali dole a nosili k nim nahoru v putně, ale teď to nešlo!

A bez soli jim bylo nějak divně, pořád huř. Měli co jíst, ale ani to nejlepší jídlo jim nechutnalo. Zkoušeli to všelijak ošidit, dávali do těsta koření a maso pekli v dřevěném popelu, ale – bába vypráví a já ji tentokrát poslouchám napjatě...

„...nebylo to k ničemu. Lidi už byli mrzutý a začali na sebe štěkat, zlí byli z toho, něco se muselo stát.“

Štěkat? Dášenska se na mě usmívá, možná si představuje bábu, jak vrčí a ohrnuje pysky.

„Můj tatínek měl ve vsi velkou vážnost,“ pokračuje bába, „už proto, že tam moc mužských nezůstalo, a tak věděl, že je na něm, aby se o nás všechny postaral. At' mu teda dají všechny peníze

– povídal – všechny, co doma co mají a o kterých si myslí, že by mohly ještě platit. A ty ostatní pro jistotu taky!

Dali mu je všichni a tatínek si je vzal a přede všemi je přepočítal a schoval do opasku. Řekl, že půjde a že sůl přinese. Všichni to slyšeli. At' se za něho deset dní modlíme a čekáme a nebojíme se.

Čekali jsme jedenáct dní a on se ještě nevrátil, ale žádný jsme neřekli ani slovo, abychom to nezařekli. Neuřkli ho. Ani jsme radši nikam nekoukali, ani jeden na druhýho.

Dvanáctý den maminka proseděla doma a hleděla do stěny. Nejedla, nepila, nemluvila. A ty další dny taky.

Patnáctý den tatínek přišel. Viděli jsme ho stoupat po serpentínách stezky. Kráčel pomalu a nesl pytel. Děti ječely nadšením a letěly mu z kopce naproti. Všichni jsme se smáli a skákali a vyváděli jako praštění, jenom moje maminka se rozplakala a nemohla přestat.

Až tatínek došel k nám, a viděli jsme, jak ztuhla se drží na nohou. Dvakrát přešel frontu! Sundal ten pytel a všichni jsme se k němu nahrnuli, děti se mu pletly pod nohama, všichni jsme strašně chtěli ochutnat. A pak se v nás málem zastavilo srdce. V tom pytli byl cukr.

„Odpusťte mi,“ řekl tatínek, „sháněl jsem všude... Tak abych něco přines...“

(Dášenčina verze)

Prý jí chybí práce, prý už nemá sílu. S tou prací je to divné. My psi máme pořád co dělat, ale lidi se zřejmě bez práce neobejdou. Kosit louku, štípat dřevo, lámat kámen, okopávat záhon, sekat kopřivy husám – to je lidská práce. Ohánějí se všelijakým těžkými, ostrými nástroji, jsou při tom vyloženě nebezpeční. Vědí to, nás psy od sebe zahánějí a sami si navzájem taky dají pokoj. Bába by si nikdy nedovolila přijít na kus řeči, když se *ona* věnuje něčemu podobnému. Jenomže *ona* moc často jenom tak sedí a před sebou má knihu. Nebo nějaké papíry nepořádné, kouká do nich a prsty tůktůktůk rejdí po takových klapkách. Někdy pomalu a někdy tak rychle, že to zní jako déšť. Mně je to šumafuk, at' si dělá, co umí, nepotřebuji, aby mě někdo bavil, zato bába, ta má oči jako rys. Jen ji přes louku takhle zahlédne, hned je u nás.

„Koukám, co děláte, že nic neděláte, tak jsem si řekla...“

Až jí jednou došla trpělivost. „Poslyšte,“ přerušila bábu v půli věty, „ted' povím něco já vám. Když okopávám stromky, loupám brambory, šiju, žehlím, metu podlahu, věším prádlo, klidně přijďte a já vás budu poslouchat, zajímáte mě. Ale když se posadím k počítači, tak na mě mluvit nesmíte! To je moje práce, ta mě živí, dělat ji musím a vy mně v tom nesmíte bránit! Jinak bych umřela hladu! Rozumíte?“

Její tón je tak ostrý, až překvapením zdvímám čumáček, ale bába se neurazí. V očích se jí mrsknou ryby. Jen zamrká a odchází.

Ona za ní hledí a vane z ní směs vzdoru, odhodlání a provinilosti. „Já za vámi sama přijdu... navečer přijdu...“

Je mi jí líto. Neumí se bránit.

Bába stůně prázdnotou. Nemá se čím zabavit, je inteligentní, ale nemá dost podnětů. Její energie je intuitivní, v myslí ne dost strukturované poznáním se točí v kruhu. Je zvyklá se bavit prací, ale na tu už nemá dost sil... Víím, že nemůže spát. Její noci...

Ne, nechci myslet na její noci. Neuróza rozhodně není výdobytek vyšších tříd. Jaké to bylo v malých izolovaných společenstvích středověku? Kdy byla o informace stejná nouze jako o jídlo? Umírali ti lidé na nudu? Byla tehdy smrt blíž, dostupnější, čas kratší? „Nebavíš se, dokud nejsi v nebezpečí smrti,“ to už mi někdo řekl, nemyslel to vlídně.

Tohle jsou nebezpečné úvahy. Ale já už přece víím, že před bábou se chránit musím. Protože večer ještě dávno není a bába je tu zas. Nasmažila božích milostí, nese jich plný talíř.

„Jen si berte, berte, to já vždycky nasmažím pro děti...“ usmívá se, „pro ty hodný děti svoje, to já nasmažím ráda, ale tomu hajzlovi je přece nebudu dávat...“

Ten hajzl je Štefan a ostatní tady nebyli už dlouho. Velmi dlouho. Boží milost je cosi masného, praskavého a sladkého. Dášenka k tomu čuchne a otočí se zády.

„To je pes, to je pes,“ vzdychá bába, „hrom do takovýho psa! Na co mi je takovej pes! Trasnet, to byl pes!“

„Dášenka se rozhodla sama,“ já na to medově, „vždyť já víím, že je vaše! A vy vííte, že ke mně do domu nesmí, leda když jste u toho. A že jí nekrmím. Nikdy jí nic nedám.“

To poslední je pravda jen trochu. Občas se spolu podělíme o nějaký ten bonbon.

„A pročpak vy vlastně nemáte děti?“ ptá se stejně medově bába.

„Někdo má, někdo nemá, někomu pánbůh nedá,“ říkám a vycením zuby, což má být úsměv. Psi to dělají taky a málokdo pak necouvne.

„Vám se to tu líbí, takhle samotný?“ ptá se nevinně bába.

„Líbilo by se, ale jakýpak samotný, vás tu mám každý den!“

Pak se na sebe obě usmějeme. Dášenka praskají v srsti elektrické výboje a mně hlas křupe a chrastí jak ta boží milost.

„Já vám povím, jak to je,“ bába se baví, odkryla můj slabý bod. „Já měla děti moc. Tak počítejte se mnou: Dvě jsem už měla, když jsem sem přišla.“

Bába vztyčí dva úzké vymydlené prsty.

„Tři měl ten můj, když jsem si ho brala. Já ho poznala tady, on byl vdovec. Ta jeho měla souchotě, jen přijela, už ležela, k ničemu nebyla. Lidi nás dali dohromady, nevěděl si s dětma rady... tak jsem hned měla děti pět. Stejně jsme se dlouho nemohli vzít, protože vona byla pořád ještě živa a taky toho máho prvního nechtěli prohlásit za mrtvého. Jeho odvedli do armády u nás doma, k Rumunům ho odvedli, a já už ho kolik let neviděla, ale žádnéj papír jsem k tomu neměla, na kterým by stálo, že jsem vdova...“

Ale dětí jsme s mým starým měli ještě šest. A já vím, jak to je, já byla na všechno sama... Von pořád, že je nemocnej, pak už jen seděl a nedělal nic, že srdce prej, říkali!

Že mu to ale trvalo, než umřel! Víte, já ho neměla ráda...“ bába to vykládá s pokojným zadostiučiněním, někde v očích jí plují veselé rybky šťastných vzpomínek, „von byl někdy hroznej, bičem mě honil, já nesměla domů... ve stohu jsem spala...“

Vespod těch slov je smích. Tak, jak to říká, je to lišácký, uličnický příběh. Bába je očividně v dobrém rozmaru, dokonce na sebe pyšná.

„A copak jste vy mu dělala, že na vás vzal ten bič?“ zeptám se zpolehounka.

„Dělala, co bych já dělala? Co jsem měla dělat, on byl ničemnej, měla jsem na to koukat? Já vám povím, jak to je: šest dětí jsme měli, ale jen dvě jsou jeho!“

Bába luskne prsty levé ruky, těmi prsty, co nemá.

„Jaký von měl štěstí se mnou, žádnéj kůň tak nedřel jako já! Ale když jsem přišla domů vod krav a von byl na dvoře tuhej, já tak strašně vyjekla, já zařvala, až mě slyšeli až na Korytě nahoře a přišli... Nikdo mi ani tohle nemůže, že bych já nevěděla, co se sluší! A jakej jsem mu vystrojila pohřeb! Co lidi přišlo!“

Bába se rozpaluje skutečným hněvem.

„Já bych mu mohla vyčítat, já! Když se ten poslední zmetek narodil – ten hajzl, víte, jak vypadal? Místo pusy měl díru! Žádněj nos, žádný patro, nic, fuj, černou, ošklivou díru! Já už žádný dítě nechtěla, málo jsem jich měla? Hned jsem viděla, že je vod ďábla poslaněj! Já ho chytla a na dvůr s ním! Já ho takhle vzala a chtěla jsem ho hodit do hnoje. Byla bych dobře udělala! Moc dobře bych udělala!“

„A von, můj starej, byl proti tomu! Vyhrožoval mně... Že prej jsou doktoři na to... Sanitka pro mě jezdila, musila jsem s tím zmetkem do Prahy kolikrát... To si nemyslete, že to bylo snadný! Co já s tím hajzlem zkusila!“

Štefanovi je dnes čtyřicet, na rtu má sotva viditelnou jizvu po rozštěpu.

„A vy mi koukáte na ruku, že nemám prst. Vy jste zvědavá, jak jsem o něj přišla. Vy si říkáte, že jsem motovidlo! Ale moje vina to není. Kdyby nebylo toho hnáta, toho máho neštěstí, nestane se mi nic...“

Ten hnát je samozřejmě Štefan.

„Já mám všechny děti pořádný, už jsou ve světě, všechny jsme vychovala... jen ten poslední hajzl se mi drží doma, neštěstí moje, já dobře věděla, že toho už jsem neměla mít...“ Bába křiví ústa upřímnou nechutí.

„Tak já vám povím, jak to je. Nasekal mi polena takovýhle...“ ukazuje rukama, „...do plotny se mi nevešly. Von je blbej asi, že neví, jaký polínka potřebuju, když mám zatopit? Byla jsem na všechno sama, všechno musela, v ničem mě nezastal... Vztek jsem na něj měla, chytanu do pravý sekerku, do levý polínko – a lup! Ulít mi palec!“

Dášenka má sto chutí se smát, ale já naslouchám s jakýmsi ustrnutím. Asi koukám na bábu jak králík na hada.

(Dášenčina verze)

Je to zábavné sedět mezi nimi a vnímat i to, co si neřeknou. Vlastně hlavně to, co si neřeknou, je to pro mne mnohem jasnější, než nějaká slova! Bábě rozumím víc, protože užívá méně slov.

V tom je mi podobnější. A také v tom, že mnohem výrazněji ví, co chce. Prostě ví. Řídí se základními věcmi, prostého na tom není nic.

Vnímám její hlad. Je sotva skrývaný, vlnící se, tak stále přítomný, že o něm ani neví. Je stále ve střehu. Je na čekání. Loví. Tomu druhu hladu se říká vlčí, ale my psi ho známe taky. Nemá co dělat se skutečnou nouzí, bábě, podle mého, nechybí nic. Je to spíš zkušenost hladu, strach z hladu, rituál hladu. Kdo neurve dnes, co může, na toho zítra už nezbude.

A tady mám před sebou husu, která má kde co, a nevyzná se v ničem, říká si určitě bába. Děcko by jí ošidilo! Umí číst, to je toho! Ale pitomá je stejně. Bába to s ní zkouší:

„A ten džbánček malovanej, ten je ale krásnej! Nedáte mi ho?“

„Tak si ho vezměte. No, vážně, vezměte si ho, budu ráda.“

Bába tutlá smích. Jak ta mladá nezná cenu věcí!

„Líbí se vám? Jestli se vám líbí, přivezu vám ještě...“

Bába ani neděkuje, jenom se na ni spiklenecky směje. My víme, říkají veselé ryby v očích, blázen, kdo dává, větší, kdo nebere. Příště si řekne o koberec nebo o skříň. Nemá je kam dát, ale na půdu se vejdu. Na půdu se vejde všechno.

Já, Dášenska, ji v duchu chválím. Mluví z nás zkušenost rodu. Ani nehladovější pes nesežere naráz celého padlého koně. Když je žrádla doopravdy moc, zahrabáváme si do zásoby kosti. Je to tvůrčí činnost, boj s příští nouzí. Stavba budoucnosti. My psi umíme předjímat čas. Musíme, protože je pro nás krátký. Jsme smrtelní!

Čas není stejný pro každého. Třeba kopřivy mají velmi rychlý čas. Když jsem v nich ležela s čenichem ve vodě, byly tak nízké, že mne nedokázaly schovat. Než jsem se vyzdravila, vyrazily do výše jako les. Ted' už jsou požaté a raší z nich nové, ale já stále rostu. Každý den jsem chlupatější a učím se nové věci. Kdežto u lidí je to jiné, ti se – pokud vidím – v čase prakticky nemění. Možná proto si myslí, že jsou nám nadřazení? Protože jsou na rozdíl od nás nesmrtelní?

Byla jsem ještě štěně, bylo to mé první léto.

„Když pes přežije psinku, stejně už je k ničemu, následky zůstanou, špatně chodí, motá se, příšerně mu páchne z tlamy...“

Když tohle slyším, směju se od ucha k uchu já. Každý se může přesvědčit, že mně tedy z tlamičky nepáchne ani trošku. To tak ještě!

Učím se lidské řeči pořád víc, protože se kolem mne hodně mluví. Nevím, kde se berou všichni ti lidé! Čím je větší teplo, tím je jich víc. Možná mají něco společného s mouchami? Užitečných věcí – takových, které by bába pokládala za užitečné – dělají málo, ale mluví hodně. Jakoby se báli, že to, co nepovědí nahlas, už příště nenajdou, že jim svět zmizí jako mně myš v díře, když si nedám pozor. Ale já většinou pozor dávám.

Lidé si – podobně jako slepice a na rozdíl od koček – ve tmě nevědí rady. Než vyjde první hvězda, chce být bába doma za zamčenými dveřmi. Teprve nyní však začíná pro ty *letní lidi* čas řečí. Zase o bábě, *ona* už o jiném nemluví.

„Nudí se k smrti, chuděra, protože je tak bystrá! Kdyby se dostala do škol, mohla by být čímkoliv. Takhle nemá dost podnětů...“

„Proč se nedívá na televizi?“ prohodí roztržitě jeden z hostů. Bába – nějaká venkovská bába v šátku – ho zdaleka tak nezajímá.

„Protože jí nerozumí! Mluví se tam o věcech, které vůbec nezná! O Pacifiku, o OSN, o filosofii spotřeby... O Karlově mostě... Představ si, že ti nic, ale vůbec nic z toho nic neříká!“

No a co, říkám si já na verandě pod stolem. Mně to neříká taky nic.

„Já jí stejně nerozumím. Jak to vůbec mluví?“ Návštěvník nastavuje prázdnou sklenku. Lidé pořád něco pijí.

„Slovensky... ale divně. Skanzenovou slovenštinou, možná ze 16. století. U ní zní infinitiv slovesa být ‚bust‘. Přišli sem v šestačtyřicátém z Rumunska...“

Tohle jsou pro mne jen zvuky, mne zajímá mne *ona*. A já zajímám *ji*, bere si mne na klín! „Promiň, Dášenko, tys už to všechno slyšela pětkrát, znáš to nazpaměť!“ Líbí se mi sedět za stolem na terase jako rovná s rovnými. Usmívám se. Návštěvnice mi nabízí piškot. Vezmu si, abych neurazila, i když čokoládové bonbóny jsou podle mého lepší. Sladké já docela ráda. Na *jejím* klíně je tak vlídně, myslím, že usínám.

Všichni mě chválí, samozřejmě. Všechna okna i dveře jsou teď pořád dokořán, mohla bych si snadno proběhnout celý dům. Do kterého nesmím! Je studený, zdi jsou mnohem tlustší, než já jsem dlouhá i s ocasem. Když do nich kopnou krumpáčem, vypadávají žulové balvany, valí se prach

a hlína. Je naprosto rozumné, že mne to nezajímá. Nejsem jako bába, ta si tu prohlíží každý hřebík zvlášť.

Přiznám se, že bába mne podivně fascinuje. Co jsem se pustila do prací na domě, radostně ožila, každá žilka v ní hraje. Obávám se, že nic z toho, co dělám, neschvaluje. Ale lituje mne. Bezpochyby si říká: „Chudina hloupá, neví si rady. Budto je pitomá nebo slepá. Tady to dopadne!“

Je to vlastně příjemný pocit, něco na způsob lásky.

Když už to trvá moc dlouho, občas třeba poví:

„Tady vám teče ze stráně voda. Teče vám pod dům. Podte sem, něco vám vokážu. To je první, co s tím musíte udělat...“ Pronásí to dočista rezignovaně, jako by ani nečekala, že bych ji mohla poslechnout.

Začínám tušit, že bába vidí věci, které já nevidím. Kdykoliv dám na její radu, nikdy toho nelituju. Na tomhle místě mi záleží. Bába tu zná každou ropuchu v potoce, každý smrček, ale o domě samotném – z kamenů poskládaném hradu, kde žádný úhel není pravý – se od ní nedozvím nic. Jen krčí rameny.

„Když jsme sem přišli my, už stál.“

„A k čemu sloužil?“

V bábiných očích čtu výtku, ta otázka jí připadá nepatřičná. Proč by ji mělo zajímat, co bylo, když tu nebyla? Ale pak se v ní pohne příběh:

„Prázdněj byl... Pak sem poslali takový lidi... Máslovi se jmenovali. Z Prahy je poslali, tehdy sem posílali lidi, co už nesměli v Praze bejt.“

Mrtvé ryby v bábiných očích ožily a vyrážejí nad hladinu. Když někoho v Praze nechtěli, asi věděli proč!

„Tak sem přijeli, nevyznali se, do práce nebyli... seděli na sluníčku, četli si knížky... tadyhle sedali...“

Bába udělá zřetelnou pauzu, pohledem míří stranou. Je obezřetná, čeká konflikt. Nedořečené „jako vy“ zřetelně trčí ve vzduchu, já však na ni hledím vážně a dychtivě. Žádnou kulišárnu pro tentokrát nevnímám. Konečně se něco dozvím.

„A potom přišla zima, neměli dřevo, tak rozbírali stodolu. Tady byla taková stodola veliká“, ukazuje bába, „spálili ji. Pak káceli třešně, tady byl sad.“

„To byla škoda!“ vykřiknu bezděčně.

„No. Ale měli to blízko, nechtěli zdaleka tahat.“

Bába se ušklíbne. Mění teď strategii, důvěrně se ke mně naklání: „Já vám povím, jak je. Voni chovali kozy. Starej Máslo taky smrděl jako kozel, už ho nechtěli ani ve vlaku vozit. Až mu průvodčí řekla, že mu neprodá lístek, když se nechce mejt. At' si příště na sebe nalije takovou tu vodu voňavou, jinak že může pěšky!“

Starej Máslo si doopravdy obstaral voňavku, a jen vylez po schůdkách do vagónu, vylil si toho louži na hlavu. Dohromady s tím kozlím smradem to bylo... no... voněl jako střemcha, jako šerák z jara... Pak brzy umřel, nevím, jestli z toho...“ bába se baví, příběh je starý, ale uši, které poslouchají, jsou nové, díky za ty dary!

„Máslovka zůstala sama. Nevím, z čeho žila, jestli jí něco dal syn...“

„Ten syn, co se potom...?“

Bába mou otázku zažene jako mouchu. „Já vám povím, jak je,“ prohlásí přísně a slavnostně. „Máslovka byla blázen, měla ráda zvířata. Ty kozy neměla v chlívě, vona jim nekydala, tam by se pro samej hnůj už pod strop nevešly...“ suchý vědomý úšklebek. Na čele má bába v tu chvíli napsáno: *To já mám všude čisto!* A to ona tedy má. Komu čest, tomu čest.

„...běhaly po celým domě – já sem nepřišla, co bych tu dělala? Ale voknem jsem viděla, jak tu skáčou... A k těm kozám měla čubku takovou ošklivou, aby jí je hlídala. Jenže co starej Máslo umřel, Máslovka ty čubce neutopila jediný štěně. A tak těch psů začalo přibíjet, už je nebylo čím krmit. A jak jich bylo pořád víc, co jim zbývalo, začali žrát ty kozy. Potom už Máslovka neměla žádný kozy, ale psů byl plnej dům a bylo to jen otázka času, kdy sežerou taky ji. A toho jsme se my báli, protože zatím se ty psi drželi doma, ale pak by se vyřítili ven...“

Horror má každý rád, horror je radost, zakouším původní radost, pomyslím si k svému překvapení já.

„Až to vzali do ruky naši chlapi, to jsem měla ještě mladší syny doma. Domluvili se a opatřili otrávený návnady, hodili to dovnitř nadvakrát, jednou ve slepici, jednou v králíkově. To peklo, co tam vypuklo, to byste vy nechtěla slyšet!“

Zaznamenávám přezíravý, slabě výhružný tón.

„Ale jedu dali chlapi dost. Spíš víc ho dali. Jednou to skončit muselo. Za dva dny tam šli, vzali si na to pytle, to už byli všichni psi zcepenělí. Odtahali je do lesa, kde je měkká zem. Nadřeli se, napočítali třicet čtyři těch psů, to vám nelžu...“ bába třikrát mávne úzkými vymytými dlaněmi s roztaženými prsty, jeden prst chybí, kolik to je celkem? To je jedno. Hodně.

„Vykopali jámu, co se do jámy nevešlo, to nacpali do díry, no tam do tý nahoře, jak tam teď máte studnu...“ Dovětek už je zase zkoumavě pobavený, bábě to nedá, já však stále naslouchám s uchvácenou vážností.

„No, abych vám to dopověděla,“ vzdychne bába, když se nedočká očekávané reakce, „už byla zima a Máslovka netopila, kouř nešel. Nikdy moc netopila, ale dřív se aspoň zahřála od těch psů. Ani nemukla, z domu nevyšla... Tak jsem se tam vypravila sama. Ležela v posteli, byla zticha.

Paní Máslová, jste živa? Nesu vám teplou polívku!

To jsem jí taky donesla, a ona se skoro jako nadzvedla a jedla. A hřála si prsty o ten hrnek. Přišla jsem víckrát a Máslovka mi vždycky říkala: ‚Vy jste tak hodná, vy jste tak hodná jako svatá, já vám to nikdy zaplatit nemůžu, jaká jste hodná...‘

A to jsem taky byla hodná, to vám řeknu, že jsem byla hodná! To už měla velkou horkost. Jestli to někdo od nás řek na výboře... Přijela pro ni sanitka. Koho takhle odvezou, ten už se nevrátí. Ještě když ji vynášeli, tak mi děkovala...“

Vlastní vyprávění ji potěšilo, bába má dneska dobrý den.

(Dášenčina verze)

Vůbec se nedivím bábě, že *ji* má za hloupou. *Ona* má co dohánět, vidím to, když jdeme spolu do lesa. Chodí slušně, ale neumí běhat. Odmítá běhat! Blázen! To mně stačí ucítit zvěř a už letím. Řítím se jak bílá kometa! To aspoň vím, že žiju! A od toho les je! V lese je krásně! V lese je živo!

Ona z toho nemá rozum. Křičí a zlobí se na mne. Vyhrožuje. „Nech žít ty chudinky srnky, nech je žít,“ domlouvá mi. Je směšná. Kdyby mi místo všeho toho hvízdání a povykávání nadeběhla ze strany! Pomohla mi! Tohle je práce pro smečku, jsem tak hbitá, jak jen můžu být, ale vím, že sama zvíře neuštvu. Vracím se k ní pokaždé udýchaná, až mi snad vyskakují růžové bublinky ušima. Šťastně se na ni směju už z dálky. Je hloupá, ale já se na ni nezlobím.

„Konec konců, moje nejsi, obojek nemáš... Když mě neposlechneš, co mám dělat?“

Krčí nade mnou rameny, vzdala to. Tady je divoký kraj, ona se tu nevyzná, mám za ni odpovědnost. Ještě nedávno tu žily kovové zrůdy. Vyrývaly si doupata v lese. Jejich stopy tu spolu nacházíme hluboko vtlačené ve ztvrdlém bahně. Očichávám je, dosud slabě vydávají pach strojů, má oblíbená automobilová vůně to však není. Otisky zarůstají travou.

Chodíme spolu stezkami zvěře. Chodí i cestami, které bych si já, Dášenka, nevybrala. S nevolí zdvímám promáčené pracky.

„At' jdeš, kam jdeš, přijdeš do močálu,“ směje se *ona*. Pokroucené borovice s kořeny ve vodě se táhnou nad slatinou, voní to. „Těch žab, těch motýlů, těch hadů, tady jsou všechny kytky větší!“ tvrdí mi. No třeba. To nemohu porovnat. Já jinde nebyla.

Válíme se v trávě a pak ze sebe vyklepáváme velké mravence.

Nad hlavami nám krouží jestřáb. Cítím, jak si mě prohlíží, ale na mne si netroufne, neunese mne.

Nad hlavami nám krouží jestřáb.

„Vidíte ho, mrchu?“ ukazuje bába k nebi. „Vyhlíží slepice! Ve dne ten a v noci liška! Kdo tady má slepice venku, ten se jich nedopočítá!“ Bába spokojeně pokyvuje hlavou. Není dnešní, má radost. Přinesla mi čtyři vajíčka, odnese si koberec. Vajíčka mají tenké skořápky, působí průhledně.

„Nevěděla jsem, že máte slepice?“ říkám překvapeně.

„Mám, jakpak bych neměla,“ směje se bába, „ale rozrhat si je nedám, u nás jsme slepice nikdy nepouštěly... to se musí umět...“

„A kde je máte, že je nikde nevidím?“

„Na patře ve stodole, v bedně, žebřík odstavenej, tam se liška nedostane.“

„V bedně? Ve tmě?“

„Já vám povím, jak je,“ pronese bába s převahou zaklínadlo, které praví, že bude následovat něco důležitého a důvěrného, „jinak by se mi uklovaly navzájem! To je známý, uklovou se, potvory. Tak jim stříhám zobáky.“

„Prosím?“ vykvikla jsem.

„No, zobáky,“ opakuje bába ochotně, „takhle ji chytnu a nůžkama u kořene... Ono jim to pak hnisá, tak se nemůžou klovat...“

(Dášenčina verze)

A těchhle slepic jsem se bála? Já, Dášenska? Tehdy na dvorku na provaze? Žlutky mají jak sbírané mléko. Nemám ráda slepice. Už mě od nich dělí celý věk, celé báječné léto!

Jenže pak se to stalo. Do poslední chvíle jsem tomu nechtěla věřit. *Ona* si už nosila věci do auta a já si to pořád nechtěla přiznat. Chtěla jsem se tvářit, že se mě to netýká. Jako by nic.

„Já zase přijedu, Dášenko!“ řekla krátce a šlápla na plyn. Když chce jet, at' si jede! Já, Dášenska, jsem sama svou paní. Nikoho nepotřebuju. K smíchu! Kdybych měla čekat, co mi kdo dá...

Až dosud jsem spala u jejích dveří, na zápraží, na holém kameni. Ještě mě nenapadlo, že je tvrdý, hrbolatý a studí.

„Když tu chceš být, tak si tu bud'. Čím budeš otužilejší, tím ti tu bude líp. Polární psi spí na sněhu...“ prohlásila k tomu *ona*. Ted' už k ránu mrzne a bába začala topit. Z jejího komína stoupá úzký proužek kouře a voní borovým dřevem. Přitahuje mne proti mé vůli. Spát na holém kameni u dveří, za kterými nikdo není, postrádá smysl. A u báby ve stodole – třeba – ve stodole, kde je ve vratech průlez...

Stodola je veliká... já nevím co jako – jako stodola. Je temná a vprostřed světla svítí hora naštipaných polínek, sekera a špalek. Na špalku je zaschlá krev. Tady bába občas usekne krk huse. Popravčí místo. Taky si tady sama usekla palec, ten, co jí schází na levé ruce. O kterém vypravuje:

„Lidi byli na polích, byly sena... Jen dole pod tratí byli nějaký... Pražáci... ale říkala jsem si, těm já říkat nebudu. Tak já ten palec vzala do kapesníku – já mám vždycky čisté kapesník u sebe!“

Ano, má. I tentokrát vytáhla běloskvoucí kapesník z kapsy a ukazuje ho.

„Vzala jsem ten palec, opláchla ho čistě a šla po cestě do vsi. Třeba by mi ho někdo přišil, já si ho sama přišít nesvedu. Do vsi je na hodinu cesty. Už jsem byla skoro tam, když jel proti mně džípem hajnej. Málem se kvůli mně zabil, jak šláp na brzdu.“

„Ježíšikriste, kdo to byl?“ zavřeštěl. Byl bílej, jako z vosku!

„Vy se snad skácíte, to jste nějaký chlap?“ povídám mu. Já myslela jen na ten palec, aby byl čistej, aby mi ho dobře přišili – já ho nesla v šátku, takhle v pěsti...“ ukazuje ruku zatnutou na prsou, „ani jsem si nevšimla, že mi z té ruky pořád crčí krev. A hajnej myslel, že mě někdo podřezal...“

„Nechtěla jsem nastoupit, že mu zadělám auto, ale on jinak nedal. No, nemusel si dělat škodu a já taky nikam chodit nemusela, v nemocnici mi palec stejně nepřišili. V rádiu říkali, že je šijou, i ruce že šijou, ale mně ho nepřišili...“

Dívá se na úzkou dlaň a vydechuje křivdu a hněv.

Vzpomněla jsem si na ni, protože to, co tu vtahuji do nozder, je taky křivda a hněv. V tomhle domě je křivda a hněv. Tam někde ve tmě nade mnou. Našlapuji jen velmi váhavě.

Slepice. Každý pes má v sobě vrozený mravní řád. Víím, že se hluboce nehodí, abych honila, lovila, zakousla slepici. Hluboce nechutní tvorové. Nemám ráda slepice!

Brzy na to byl úplněk a obávám se, že jsem dokonce začala výt. Hlavou se mi kmitl hlavou ten hnusně oblezlý starý lišák nahoře v lese. Přistihla jsem se, že zakláním hlavu a zpívám. Odněkud mi odpověděl syček, naříkal veseleji než já. Třeba se mi smál? Nezbláznila jsem se snad, já, Dášenska, která patří sama sobě a je sama samojediná v celém údolí?

„A nejkrásnější a nejbělejší,“ ozvalo se náhle ze tmy. Ten někdo to neřekl lidskými slovy, takže nebylo nejmenších pochyb o tom, jak to myslí. Dychtivě a dvorně.

Nezmlkla jsem úplně hned a neotočila jsem se rychle. Dívala jsem se stranou, ale viděla jsem ho dobře. A také mě zaplavil jeho pach, dorazil ke mně jak uhoněný oblak, četla jsem v něm jak učení v knihách. Možná mnohem líp!

Lájoš byl udýchaný, běžel daleko a zřejmě mu dalo práci se utrhnout. Pracky i břicho měl od bláta, na krku starý obojek s ukrouceným očkem. Nebyl o moc větší než já, hodně chlupatý a rezatý. A nějak se ho nedalo bát. Pak jsme se spolu hodně naběhali. Já strašně ráda běhám! Honili jsme se v kruzích, až se zarazil u potoka a třásl se po celém těle. Nemohl dál! Chlemtal vodu, na chvíli se natáhl a zavřel oči. Chudák! Byl mnohem starší než já a do tlamy celou tu dobu nic nevzal. Já si občas ulovila myšku, ale Lájoš, kdepak! Byl ze mne celý pryč. Říkal mi to, pořád, celým tělem, úplně vším.

Přirozeně, říkala jsem si já, přirozeně. Já se chtěla hlavně honit, hodně mu utíkat a pak se jakoby mimochodem a milostivě přeče jen nechat chytit. Když na to tak vzpomínám – byla jsem zkrátka štěně.

Asi tak za týden mě začal nudit. Cítila jsem, že je ho všude plno a já nemám žádné soukromí. A vůbec, že je sice hodný, ale vlastně trošku trouba.

„Hele, běž domů,“ povídám mu konečně, „žebra z tebe trčí, běž si domů k misce, když nechceš lovit!“

Totíž, já mu to neříkala přesně takhle, ale on tomu rozuměl. Celý schlípl.

„A co tvůj pán? Kde jsi ho nechal? Máš vůbec nějaké doma?“

„Všechny jste stejné,“ řekl mi a byl najednou unavený a smutný. „Já myslel, že ty budeš jiná...“

„Já jsem jiná, nechci, abys chcipl. Běž se nažrat, Lajoško, nebo mi tu chcípneš.“ Už mě nezajímalo, ale nechtěla jsem být zlá. Jemu stačí tak málo.

„Jsi krásná a hodná a záleží ti na mně,“ řekl Lajoš celým tělem, očima, ušima i ocasem. „Tak já si... hm... půjdu trošku zdřímnout. Pán mě seřeže, ale to nic. Stačí, když se malinko ozveš... stačí malinko... já tě uslyším a přijdu...“

Jen jsem se usmála svým krásně vztyčeným a rozprostřeným chundelatým ocasem, bohatým a hedvábně splývavým jak paví chvost při měsíci.

Pak bylo stále chladněji, myši začalo ubývat a já také byla stále neobratnější. Nevěděla jsem, co si s tím počít. Ted' jsem si připadala bezmocná já. Bála jsem se, že nedokážu být dost ostrážitá, ale přesto jsem se držela bábiny chalupy.

Viděla jsem, jak mě bába pokradmu pozoruje, ale chytit se mě nepokusila. Sledovaly jsme se s bábou navzájem. Věděla, jak tichá dovede být, když nechce, aby ji někdo slyšel. Do rezavého rendlíku na dvorek mi dávala brambory, o které jsem se měla dělit s husami. Žrala jsem, ale jen když mě nikdo neviděl.

Něco se ve mně dělo. Ničemu jsem nerozuměla, bylo mi sotva sedm úplňků a srpeček. Přitiskla jsem se k zemi. Nechtěla jsem kňučet, odněkud na mě jistě hleděla bába. Bolelo to, ale báby jsem se bála víc, než svého břicha.

Ani jsem se nestačila leknout a už jsem se dala chytit, to bylo hodně divně. Ted' přijde provaz, blesklo mi hlavou, ale nepřišel. Bába mě dala do krabice, zanesla mě i s ní do stodoly a položila vedle rozvalené haldy špalků. To bylo dobré, byla tam tma.

Pak už to šlo nějak samo. Normálně, sama se divím, čeho jsem se tak bála. Štěňata byla jen tři, olízala jsem je od hlavy k patě, a co bylo přebytečné, to jsem sežrala. Potud dobře.

Štěňata chtěla pít, nechala jsem je. Nic moc mi to neříkalo. Štěňata byla v pořádku, ale já ne. Nevěděla jsem, že se musím také pořádně očistit. Tam k zadním nohám, kde to docela bolelo, jsem se radši nedívala.

Srpek měsíce tloustl, každý den byl o kousek tlustší, štěňata jakbysmet, jenom mě bylo mizerně. V břicho mně to začalo bolet, napřed jen tlačit, ale pak bolet. Úplně na potrhání, s bolestí při štěňatech se to vůbec nedalo srovnávat. Přesouvala jsem se hrozně nehezky, jako bych měla zadní nohy dřevěné a bylo mi úplně jedno, kdo mě při tom uvidí. A z toho jsem teprve poznala, jak mi je zle!

Pořád jsem se snažila tu bolest ze sebe vytlačit, ale nešlo to.

Pak jsem slyšela auto, úplně známý zvuk vyjel do kopečka a zmlkl. Ten zvuk se lišil se od všech aut, ke kamennému domu na druhé straně louky přijela *ona*.

Vůbec se mi za ní nechtělo, přišlo mi to nějak daleko. A hlavně vůbec. Au.

Štěňata pořád něco potřebují, kdo má u nich vydržet? Byl to hrozně dlouhý, špinavě namrzlý den.

Odpoledne to už nevydržela *ona*. Slyšela jsem, jak mě volá, znělo to nejistě. Přišla jako za bábou, ale já vím, že hledala mne.

„No, že jdeš,“ řekla jsem jí jen ocasem a dívala se stranou.

„Dášeňko, ty vypadáš. Co ti to udělali?“ řekla *ona* a vzala mě do náruče. To bylo neobvyklé, obě jsme spíše plaché a chovaly jsme se až dosud k sobě rezervovaně.

Šla rychle a nesla mě k sobě, dovnitř do domu, kam normálně nesmím. Taky se mi tam vůbec nelíbilo! Ale *ona* mě držela a já byla ráda, že mě drží. Pak náhle přišel kbelík plný vody, já nesnáším vodu! Chtěla jsem se vzepřít, ale neměla jsem sílu. Oběma zadními nohama jsem se ocitla ve vodě! I s ocasem!

Jenže ta voda nebyla tak hnusně ledová jako voda v potoce. Byla teplá jako moje mléko. Ona mě pořád držela, tvrdě – jako nějakou věc – mě přidržovala jednou rukou a druhou mi přejížděla někde vzadu. Tvářila se cize. Byla jsem v pasti.

Něco začalo povolovat. Také napětí v její tváři. I její pach se změnil.

„Koukni se, Dášeňko, co jsi měla na zadečku“, řekla konečně a trhla. Na zadních nohách mám dlouhé bílé rousy – sněhobílé třásně a závěsy, na které jsem pyšná – a ona mi je snad chtěla vyrvat všechny na jednou. Uraženě jsem vyjekla.

Něco mi strčila pod nos.

„To je hnus, co?“

Takový červený spečený koláč. Nevím, kde se vzal. Možná přišel na svět spolu se štěňaty.

Začala jsem se zmítat a divoce chtěla z kbelíku. V mých útrokách se něco dělo, něco silnějšího než já, než *ona*, než cokoliv.

Vyndala mě z kbelíku a postavila na všechny čtyři. Chtěla jsem se otřepat, ale místo toho jsem přičapla a udělala hromádku; tam, přímo na místě, a bylo mi úplně jedno, co se stane pak. Lidé – jak jsem zjistila o hodně později – mívají časem starosti s tím, co se má a nemá. Desatero nesmyslů, které beztak nikdo nedodrhuje. My psi máme mravní příkazy prostší, jedním z nich je *Neuděláš hromádku u kamen v kuchyni*, nikdy a za žádnou cenu, pokud víš, co je sebeúcta.

Ted' mně čeká soud. Umírám. Zavřela jsem oči. Sama jsem netušila, že některé zásady vyznávám tak bezvýhradně.

A tehdy se stalo něco úplně základního. Kdybych to měla příležitost vyložit svému utlačnému národu, vyjádřila bych to v psí řeči takhle: *Všechno je sice tak, ale klidně to může být i jinak*. To je složitá, nebezpečná a buřičská myšlenka.

Vypadla ze mě tedy hromádka a na mou hlavu ted' musil dopadnout strašný a spravedlivý trest.

Místo toho mi na čumáček dopadl polibek.

Ona prohlížela tu moji hromádku, jako by ještě žádnou psí ani jinou hromádku neviděla, a když zjistila, že je to jen obyčejná hromádka, smála se tak šťastně, jako to umím jen já, když chytnu nějakou hodně dobrou myš a vlastně nemám hlad; jen tak ji držím v zubech a dva a čtvrt mžiku váhám, než udělám *křup*.

Smetla hromádku na lopatku a pochválila mne a já udělala další a *ona* mě zase pochválila a já udělala ještě jednu a ještě jednu, napětí v břiše povolovalo a bolest odcházela – bylo to opojné – bylo to bláznivé... až jsem přestala dělat hromádky a začala se stydět.

„Jsi mokrá, mrzne, takhle nemůžeš za štěňátky“, řekla mi *ona* a třela mě ručníkem. Patrně vlastním. Svět se postavil na hlavu. Takhle to přece nemůže skončit, řekla jsem si, za tohle musí přijít trest. A taky přišel!

Něco mi zařvalo přímo do ucha děsivým vibrátem strojů, svištivě na mě fičel žhavý vítr. Trest byl tady, ona mě zradila, zradila mne, chtěla si mě upéct. Lidé si zvířata pečou. Psy taky, já to vím.

Najednou jsem zas našla sílu, vyjekla jsem vysoko jak cirkulárka, vyrvala se jí z náručí a utekla.

Jak to vidím dneska, byla jsem na první svatbu ještě moc mladá.

Za svítání jsem zahrabala štěňata do pilin. Ještě je hodně šero a *ona* už si zavazuje boty na zápraží. Ve svalech jí to pocukává, jak je nedočkavá. Taky od něčeho utíká. Hodíme se k sobě. Jestli to *ona* neví, je to jen jedna z mnoha věcí, které neumí rozpoznat. Vždyť chodí lesem jak slepá! Tápne velikou botou na čerstvou stopu, vůbec ji nezajímá, že tahle srnka – ta poslední, nejslabší z těch, které přeběhly přes cestu, škaredě kulhá a vydává signál úzkosti. Nedošlápne plně na zadní, nedokázala by daleko běžet. Kdyby nás bylo víc – kdyby mi *ona* pomohla...

Místo toho jsem po tobě házela kameny. Ještěže to moc neumím! Stojíš na cestě celá zaražená. A uražená. Díváš se na mne a neuhýbáš ranám.

„Dášeňko, máš štěňátka, běž za štěňátky“, napřed jsem to mumlala potichu, ale ted' už křičím – „ty máš povinnost a já tě tady nechci!“

Asi ti to přišlo pitomé. Nepřirozené. Jak to, že nechci, když ty chceš? Chceš se mnou do světa! Vybrala sis mne! A vůbec, pes má doprovázet pána, to je správné, to je zákon, to je světa běh!

Stojíš na lesní cestě, na riskantní mezi mých házecích schopností, vrtíš pomalu, obezřetně ocasem, proslule pikantní čumáček skláníš jemně na stranu. Jak jinak mi máš říct, že se na mne nezlobíš, ale at' už té hloupé hry nechám?